

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1933 kl. 4 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 12, i anledning av väckt motion, nr I: 158, om införande av lösenavgift för i 14 § 2 mom. motorfordonsförordningen omförmält intyg av polismyndighet.

I en inom första kammaren väckt och till dess *andra* tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 158, har herr *Berling* hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 14 § 2 mom. av motorfordonsförordningen den 20 juni 1930, att däri omförmält intyg av polismyndighet belägges med en lösen av 1 krona, vilken avgift skall tillfalla i ärendet hörd nykterhetsnämnd.

Beträffande motiveringer får utskottet hänvisa till motionen.

En likalydande motion har under nr 310 väckts i andra kammaren och av denna hänvisats till dess tredje tillfälliga utskott. Detta utskott har inhämtat yttranden över motionen av *Svenska stadsförbundet* och *Landskommunernas förbund*. Utskottet, som fått del av dessa yttranden, har fogat dem såsom bilagor till detta utlåtande.

Inom landskommunerna gäller som regel, att intyg, som utfärdas av kommunal myndighet, är avgiftsfritt för den intygssökande. Även för stadskommunerna är detta det vanliga, undantag gälla endast för byggnadsnämnds och hälsovårdsnämnds intyg. I motionen föreslås nu, att denna så gott som allmänna praxis skulle brytas genom en bestämmelse, att sådant nykterhetsintyg, som av nykterhetsnämnd utfärdas för den som ansöker om körkort, skulle beläggas med en lösen av 1 krona, som skulle tillfalla nykterhetsnämnden. Utskottet har visserligen av den utav stadsförbundet gjorde utredningen kunnat konstatera, att inom vissa städer nykterhetsnämndernas arbete med iordningställandet av dylika intyg varit betungande och att nämnderna därför i vissa fall erhållit extra anslag av kommunen härför. Men denna omständighet synes utskottet icke kunna motivera ett frångående av principen om avgiftsfrihet för intyg, utfärdat av kommunal myndighet. För de ojämförligt flesta kommuner torde någon särskild tunga för dessa intyg ej åvila nykterhetsnämnderna, och där i något särskilt fall så skulle vara förhållandet, synes det böra vara kommunens sak att utmäta erforderligt anslag. Även synes statens bidrag till nykterhetsnämnderna böra avvägas med hänsyn till de uppgifter, som nämnderna ha för arbetet med undersökningar för nykterhetsintyg. Utskottet får tillika påpeka det egendomliga förhållande, som skulle uppstå

Utskottet.

därigenom, att lösenbeloppet icke skulle tillfalla den myndighet, som utfärdar intyget eller polismyndigheten, utan nykterhetsnämnden, som av polismyndigheten höres om sökandens nykterhetsförhållande. Redovisningen mellan de två myndigheterna av lösenbeloppen, som på landsbygden och i småstäderna säkerligen komme att uppgå till mycket små summor, skulle måhända vålla redovisningsutgifter, som knappast täcktes av de inflytande medlen och under alla förhållanden förorsaka besvär utan påtaglig nytta.

Med hänsyn till det ovan sagda får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 april 1933.

På utskottets vägnar:

EDWIN BERLING.

Närvarande: herrar *Berling, Rydberg, Thorén, Hjalmarsson, von Heland, Velander* och *Jacob Hansson*.

Reservation

av herr *Berling*.

Svenska stadsförbundet.

Till Riksdagens andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Sedan Svenska stadsförbundet beretts tillfälle att avgiva yttrande över en av herr Christiernsson i andra kammaren väckt motion nr 310 angående viss ändring i motorfordonsförordningen, avseende nykterhetsnämnds intyg i körkortsärenden, får förbundets styrelse härmed anföra följande.

Erhållandet av körkort förutsätter bl. a. intyg av nykterhetsnämnd rörande sökandes nykterhetsförhållanden, vilket intyg av nämnden avgives till vederbörande polismyndighet. Motionären påyrkar nu införande av lösenplikt för polismyndighetens intyg, vilken avgift skulle tillfalla i ärendet hörd nykterhetsnämnd.

Det krav, som sålunda framföres i motionen, är icke nytt. Under sin konsultationsverksamhet har förbundets byrå vid flera tillfällen, i samband med förfrågningar om praxis på andra håll, mottagit påpekanden om det oskäligen i, att nykterhetsnämnderna skulle belastas med dessa utgifter. Frågan lär också varit föremål för överläggning inom nykterhetsnämndernas centralkommitté.

För att erhålla närmare kännedom rörande omfattningen av nykterhetsnämndernas körkortsintyg och organisationen av arbetet har förbundets byrå inhämtat upplysningar från en del större städer.

Beträffande antalet yttranden i körkortsärenden från nykterhetsnämnder i dessa städer må meddelas, att de under år 1932 utgjorde i

Stockholm	4,761	Jönköping	377
Göteborg	1,987	Uppsala	255
Malmö	1,074	Linköping	273
Norrköping	317	Karlskrona	396
Hälsingborg	466	Lund	187
Gävle	237	Halmstad	200
Borås	344	Kalmar	134
Eskilstuna	214		

Att döma av enstaka uppgifter från några städer var antalet dylika ärenden 1932 lägre än tidigare år, vilket sannolikt sammanhänger med depressionen.

Handläggningen av dessa ärenden är rätt olika ordnad i de ifrågavarande städerna.

I *Stockholm* har för körkortsintygen utsetts en särskild delegation bland nämndens ledamöter. Delegationen består av två ledamöter jämte en suppleant och sammanträder i regel en gång varje vecka. För körkortsärendenas handläggning har vidare tillsatts en extra inspektör och ett skrivbiträde (under vissa tider av året två skrivbiträden). Utgifter till löner och arvoden inom nämndens körkortsavdelning uppgingo 1932 till kronor 6,591:04. En viss efterhandskontroll har under förra året börjat utövas, men är denna ännu ej fullt organiserad.

I *Göteborg* har nämnden uppdragit åt sin byråföreståndare att å nämndens vägnar handlägga yttrandena rörande körkortssökandes nykterhetsförhållanden och dessa ärenden föredragas icke inför nämnden. Utredningsarbetet handhaves av en särskild tjänsteman, som för varje fall inhämtar skriftligt yttrande från A.-B. Göteborgssystemet. Nämnden har ett särskilt register över alla inom staden, som erhållit körkort, och i förekommande fall underrättas länsstyrelsen, när nämnden erhållit kännedom om körkortsinnehavare, som misskött sig i nykterhetsavseende. Vederbörande tjänsteman är mer än halva tiden samsatt med handläggning av körkortsärenden.

I *Malmö* har man ingen särskild tjänsteman eller delegation för körkortsärenden. Men dessa anses lägga beslag på mycken tid, då undersökningarna måste göras ingående, och de innebära därför en avsevärd ökning av nämndens arbete. Kostnaderna kunna icke uppgivas, då de ej föras på särskilt konto.

I *Norrköping* svarar nämndens sekreterare för yttrandena, och ingår ersättningen numera i sekreterarearvodet. Arbetet underlättas genom att nuvarande sekreterare är kriminalöverkonstapel med stor personkännedom. Tidigare, då annan person var sekreterare, utgick ersättning med en krona per intyg.

I *Hälsingborg* har nämnden uppdragit åt sin ordförande att efter undersökning å nämndens vägnar avgiva yttrandena samt diarieföra desamma och inför nämnden meddela antalet av yttrandena och namnen å de sökande, för vilka hinder syntes föreligga för begärt nykterhetsintygs utfärdande. I budgeten för år 1933 har upptagits ett anslag på 500 kronor till bestridande av utgifterna för dessa intyg. Till en av nämnden utsedd person utgår ersättning med en krona för varje intyg.

I *Gävle* behandlas dessa ärenden av en delegation på två personer, som å nämndens vägnar avgiva yttrandena. I de fall, där körkortet förut varit indraget, hänskjutes emellertid ärendet till nämnden i sin helhet. De båda delegerade åtnjuta ersättning med 150 kronor var.

I *Borås* har man för intygen under föregående år betalat 400 kronor. Ett tidigare anslag på nämnda belopp beviljades icke av stadsfullmäktige för innevarande år. Inom nämnden hava de i motionen föreslagna åtgärderna vid upprepade tillfällen diskuterats och befunnits både lämpliga och försvarliga.

I *Eskilstuna* hava dessa ärenden ombesörjts av ordföranden och sekreteraren. Någon ersättning har hittills ej beviljats, men anses det sannolikt, att en sådan blir nödvändig för innevarande års arbete, som hotar att väsentligt ökas.

I *Jönköping* ombesörjas dessa ärenden av nämndens ombudsman, men vålla de väsentligt arbete även för ordföranden, som tager del av rapporterna och undertecknar alla avgående handlingar. Ombudsmannen har en avlöning av 2,000 kronor, men någon uppdelning av detta med särskilt belopp för arbetet med körkortsintygen har ej gjorts.

I *Uppsala* göras förberedande undersökningar av en diakon, anställd hos Uppsala samhjälp, till vilken organisation nämnden är ansluten. Ärendena avgöras av en delegation av nämndens ordförande och en ledamot med stor personkännedom. Oklara ärenden hänskjutas till nämnden i sin helhet. Kortsystem upplägges, upptagande även det insamlade materialet. Nämndens sammanlagda kostnader uppgingo 1932 till 810 kronor, därav bl. a. utgick ersättning till utredningsmannen med 2 kronor per utredning.

I *Linköping* handläggas dessa ärenden av nykterhetsnämndens ombudsman utan särskild ersättning utöver ombudsmansarvodet, men det befaras, att särskild ersättning snart nog kan visa sig påkallad.

I *Karlskrona* har nämnden uppdragit åt sin ordförande att avgiva intygen. Någon utgift har detta icke vållat staden.

I *Lund* föredragas tveksamma fall inför nämnden; andra avgöras av en nämndens ledamot. Ingen extra kostnad har åsamkats staden för dessa undersökningar under år 1932.

I *Halmstad* behandlas ansökningarna av ordföranden och sekreteraren, som vid följande sammanträde med nämnden meddela sina beslut. I tveksamt ärende inhämtas dock nämndens mening. Någon särskild ersättning utgår icke, men arbetet uppgives vara tidsödande.

I *Kalmar* har ersättning för intygen under 1932 utgått med 150 kronor, som betalats av staden.

Styrelsen för Göteborgs och Bohusläns nykterhetsnämnders förbund, som erhållit kännedom om att stadsförbundet fått tillfälle att yttra sig över föreliggande motion, har i en skrivelse till förbundet av den 20 i denna månad framhållit önskvärdheten av ett bifall till motionen. I skrivelsen meddelas att antalet körkortsansökningar 1932 utgjorde i Kungälv 38, Strömstad 50, Lysekil 50, Mölndal 160 och Uddevalla 145.

Som synes av ovanstående redogörelse hava nykterhetsnämnderna på åtskilliga håll måst ikläda sig direkta utgifter för åstadkommande av de nu ifrågavarande körkortsintygen, och säkerligen blir detta i ännu högre grad fallet i framtiden.

Nykterhetsnämnderna hava som bekant till uppgift att handlägga frågor om åtgärder mot dem, som äro hemfallna åt alkoholmissbruk. Då det för körkorts-tilldelningen är av betydelse att få kännedom om den blivande motorförarens nykterhetsförhållanden, synes det visserligen praktiskt och lämpligt, att nykterhetsnämndernas yttranden inhämtas, innan körkort beviljas. Men de intyg, nämnderna i detta avseende avgiva, torde dock få anses ligga utom den verksamhet, som tillkommer nykterhetsnämnderna såsom kommunala organ. Körkortet utfärdas av statliga myndigheter, och behöva dessa anlita de kommu-

nala nykterhetsnämnderna för inhämtande av upplysningar, vilkas tillhandahållande åsamkar nämnderna kostnader i ena eller andra avseendet, synes det böra vara statens sak att ersätta dessa.

Huruvida staten föredrager att direkt lämna ersättning eller hellre låter denna komma nämnderna till godo genom en lösenavgift, synes ur kommunal synpunkt vara av mindre betydelse. Rådande finansiella läge torde emellertid tala för den av motionären anvisade utvägen med lösen, som för de körkortssökande icke heller torde bli särdeles kännbar. Den avgift på en krona, som föreslås, synes av ovanstående redogörelse att döma också rätt väl svara mot den verkliga kostnaden för yttrandenas anskaffande. Det torde få förut sättas, att inkomsten av lösen ingår till respektive stads kassa.

Med hänvisning till vad ovan anförts vill styrelsen uttala sitt instämmande i motionens syfte.

Stockholm den 29 mars 1933.

För Svenska stadsförbundets styrelse

A. BORGSTRÖM.

Henning Karlson.

Svenska landskommunernas förbund.
Stockholm.

Till Riksdagens andra kammares tredje tillfälliga utskott.

Genom remiss av en inom kammaren av herr Christiernsson väckt motion — nr 310 — angående viss ändring i motorfordonsförordningen har utskottet berett Landskommunernas förbund tillfälle att avgiva yttrande i anledning av motionen. På grund härav får förbundets styrelse anföra följande.

Motionären föreslår här en åtgärd, som synes innebära en nyhet inom den kommunala förvaltningen — om man bortser från byggnadsnämnd och hälsovårdsnämnd i stad och stadsliknande samhälle —, i det att han vill tillförsäkra nykterhetsnämnderna rätt till lösenavgift för utlåtanden, som de avgiva till polismyndigheter om nykterhetsförhållandet hos dem, som ansöka om körkort.

I regel ha polismyndigheterna rätt att åtnjuta lösen för av dem utfärdade intyg, såvida icke detta är uttryckligen förbjudet, såsom t. ex. fallet är i fråga om nykterhetsintygen. Vad däremot beträffar de kommunala myndigheterna föreligger ej sådan rätt till lösen för av dem utfärdade intyg, med de undantag som ovan nämndes, ehuru det i flera fall i författningar finnes föreskrivet, att dessa myndigheter skola utfärda dylika intyg eller bestyrka vissa uppgifters riktighet.

Så t. ex. skall jämlikt 28 § i lagen om kommunalstyrelse på landet kommunalstämmans ordförande utan avgift bestyrka riktigheten av tagna protokollsavskrifter. Jämlikt k. kungörelsen den 19 juni 1931 angående tillämpning av förordningen den 12 juni 1931 om understöd i vissa fall åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd) skall bland andra kommunalnämndens ordförande och fattigvårdsstyrelsens ordförande bestyrka av sökanden lämnade uppgifter.

I fråga om ett med nykterhetsintyget mer jämförligt sådant, där frågan om ersättningen haft en viss betydelse vid uppdragets läggande i händerna på kommunala förtroendemän, är trovärdighetsintyg för innehav av explosiv vara, som kommunalstämmans och kommunalfullmäktiges ordförande samt ordföranden i kommunalnämnden bland andra må utfärda. Rätt att utfärda dylika intyg hade tidigare tillkommit nämnda förtroendemän, men genom förordningar den 18 maj 1928 angående explosiv vara bortföll denna rätt. På därom väckt motion avlät 1929 års riksdag skrivelse till kungl. maj:t med begäran om sådan ändring av nämnda förordning, att de kommunala förtroendemännen skulle återfå rätten att utfärda dylika intyg, och genom kungl. förordningen den 11 oktober 1929 blev sådan ändring genomförd. I sin skrivelse (nr 92/1929) anförde riksdagen bl. a. följande: "Riksdagen har ej kunnat undgå att finna, att de nya bestämmelserna i författningen den 18 maj 1928 medfört vissa olägenheter, vilka, utan att lämna ökad garanti mot olaga innehav, föranleda stegrade kostnader för allmänheten — —." Hela resonemanget om att ändringen skulle medföra mindre kostnader torde grunda sig bl. a. på det kända förhållandet — ehuru det icke utsäges —, att de kommunala förtroendemännen skola utfärda sina intyg utan avgift. Dylika uppgifter anses ingå i förtroendemännens uppdrag, för vilka det i vissa fall av kommun kan beviljas ersättning i form av arvoden.

Huruvida denna princip bör brytas med hänsyn till behovet av ersättning för företagna undersökningar av här ifrågasvarande art inom nykterhetsnämnder kan starkt ifrågasättas. Visserligen skulle en kronas lösen för ett intyg i berörda avseende ej hava så stor betydelse för den, som vill förvärva rätten att föra motorfordon. Men genom att införa principen om lösen för utredningar av kommunala myndigheter öppnas ett område för ersättningar, vilkas omfattning icke omedelbart kan överblickas. I allmänhet är det ju även så, att de, som behöva dylika intyg, äro skattskyldiga medlemmar i sin kommun, och då anses det ju med viss rätt att dessa utan särskild avgift böra bli betjänade av de kommunala myndigheterna, då de ha behov därav.

Det kan därför icke anses oriktigt, att utgifter för nykterhetsnämndernas verksamhet ingår i vederbörande kommuns budget. Statens bidrag till nykterhetsnämnderna bör jämväl avvägas med hänsyn till de uppgifter, som nämnderna ha för arbetet med undersökningar för nykterhetsintyg.

Skulle emellertid bestämmelsen i motorfordonsförordningen, att ifrågasvarande intyg skall vara avgiftsfritt, borttagas och föreskrift i stället införas därom, att det av polismyndighet utfärdade intyget skall beläggas med lösen av 1 krona i det av motionärerna angivna syftet, uppstår ett rätt underligt — att ej säga principvidrigt — förhållande, i det att lösenbeloppet ej skall tillfalla den myndighet, som utfärdar intyget, utan nykterhetsnämnden, som, även om nämndens arbete härvidlag otvivelaktigt oftast är det mest krävande, dock blott skall höras om sökandens nykterhetsförhållande.

Därjämte är att beakta frågan om redovisningen mellan polismyndigheterna och nykterhetsnämnderna. I de större städerna, som ha fasta funktionärer, läres redovisningen kunna ordnas ganska tillfredsställande, men på landsbygden och i småstäderna rör det sig om så små belopp, att kostnaderna för ett ordnat redovisningssystem knappast skulle täckas av de inflytande medlen.

Stockholm den 17 mars 1933.

Å styrelsens för Svenska landskommunernas förbund vägnar:
SV. BENGTTSSON.

J. A. Zander.